
GIS Libereckého kraje

Funkční rámec

Zpracoval: Odbor informatiky

květen 2004

Obsah

1. ÚVOD.....	3
1.1. Vztah GIS a IS	3
2. ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU	3
2.1. Technické zázemí	3
2.2. Personální zázemí	3
2.3. Datová základna	4
2.4. Systém	4
3. NÁVRH ŘEŠENÍ.....	4
3.1. Hlavní teze	4
3.2. Navrhované rámce řešení.....	4
3.2.1. <i>Technické zázemí</i>	4
3.2.2. <i>Personální zázemí</i>	5
3.2.3. <i>Datová základna</i>	5
3.2.4. <i>Systém</i>	5
4. LEGISLATIVNÍ RÁMEC GIS LIBERECKÉHO KRAJE	5
4.1. Základní legislativa.....	5
4.2. Speciální legislativa.....	6
5. ZÁVĚR	6
6. PŘÍLOHY	6

1. Úvod

V období 2001 až 2003 probíhala tvorba GIS Libereckého kraje po linii pořizování ÚP VÚC a od roku 2003 se rozšiřuje jeho implementace i na ostatní odbory. Rozšířením začíná zavádění dalších geografických dat mimo územní plán kraje, což umožňuje poříditi další datové sady do GIS Libereckého kraje. Tímto se zvýší obsahová kvalita krajských koncepčních oborových dokumentů a na ně navazujících dílčích rozhodovacích procesů.

1.1. Vztah GIS a IS

Pro zařazení GIS do organizační struktury Krajského úřadu se vychází ze současně platné legislativy a tematických koncepčních dokumentů:

1. Zákon č.365/2000 Sb. o informačních systémech veřejné správy.
2. Logica (2002): Koncepce rozvoje informačního systému Libereckého kraje.
3. Organizační řád KÚ LK 2004 - Příloha č.2 – náplně činností.
4. T-Mapy (06/2003): Geografický informační systém Libereckého kraje – Úvodní studie.

Ad 1)

„Informační systémy veřejné správy jsou souborem informačních systémů, které slouží pro výkon veřejné správy“ (365/2000, §3, odst. 1).

Ad 2)

„...GIS musí být správně zasazen do celého informačního systému“ (kapitola 5.3., str. 7).

Ad 3)

„Odbor informatiky koordinuje práci s geografickým informačním systémem (GIS)

- a) správa a tvorba GIS,
- b) koordinace a integrace mapových podkladů,
- c) zajištění aktualizace mapových podkladů,
- d) kompletní podpora uživatelů GIS.“

Ad 4)

„Geografický informační systém Libereckého kraje je vytvářen v přímé vazbě na celý informační systém Libereckého kraje“ (str. 44).

„Geografický informační systém kraje je budován v souladu s koncepcí „Informatizace krajských úřadů“, a to na platformě ESRI jako plně integrovaná součást informačního systému kraje“ (str. 43).

„Základním požadavkem je vybudovat spolehlivý a výkonný systém pro shromažďování, správu, zpracování a publikaci geodat integrovatelný do informačního systému kraje a informačního systému veřejné správy“ (str. 101).

Z výše uvedených důvodů je geografický informační systém zařazen jako subsystém informačního systému Libereckého kraje.

Příloha č.1 ukazuje navrhované začlenění GIS do informačního systému Libereckého kraje.

Příloha č.2 schématicky zobrazuje organizační strukturu Krajského úřadu Libereckého kraje ve vztahu k základním geografickým úlohám a související legislativě (**stav k 31. 12. 2003**).

2. Analýza současného stavu

2.1. Technické zázemí

Současné technické prostředky se jeví jako dostatečné a neomezující využití a další rozvoj GIS, a to jak na straně centrálních serverů a síťových prostředků, tak na straně koncových pracovišť.

Z pohledu GIS je informační systém Libereckého kraje zajištěn dostatečně na úrovni „silných“ základních prostředků na bázi ArcGIS, i na úrovni „lehkých“ nástrojů pro zpřístupnění služeb GIS nejširšímu okruhu uživatelů.

2.2. Personální zázemí

V období 2001 až 2002 odbor informatiky ve spolupráci s odborem územního plánování a stavebního řádu vytvořil funkční jednotku GIS pro potřeby pořizování datové části ÚP VÚC. Od roku 2003 vznikají nové autonomní jednotky na dalších odborech bez vzájemných komunikačních vazeb a bez

koordinace ze strany odboru informatiky. Tento stav nastal z důvodu delimitace pracovníků především z okresního úřadu Liberec na Krajský úřad. Jediným koordinačním prostředkem pro řízení GIS je v současné době pracovní skupina GIS, ve které jsou zastoupeni jednotliví specialisté z vybraných odborů. Činnost skupiny nepodléhá žádným pravidlům a tento stav je proto dlouhodobě neudržitelný. Je třeba nejprve pořídit řídicí dokumenty rozvoje a provozu GIS v Libereckém kraji a z nich odvodit příslušnou náplň, kompetence, práva a povinnosti jednotlivých členů v pracovní skupině.

2.3. Datová základna

Současná datová základna GIS Libereckého kraje trpí některými nedostatky, které brání jejímu širšímu využití. Mezi tyto nedostatky patří:

- jednotlivé datové sady jsou vytvářené na Krajském úřadu separátně a chybí jejich integrace v rámci jednotného datového modelu, který není v současné době zaveden,
- chybí metainformační systém,
- nedostatečná koordinace při pořizování jednotlivých datových sad,
- nevyřešení otázky rozpočtu Krajského úřadu pro pořizování a aktualizaci datových sad jednotlivými odbory a financování souvisejících projektů.

2.4. Systém

GIS jako systém není jednoznačně organizačně začleněn do vnitřní struktury úřadu, chybí koordinační složky, dokumenty a nástroje pro řízení jeho rozvoje a správy.

Teprve po sjednocení cílů jednotlivých současných autonomních jednotek GIS a stanovení vnitřních pravidel bude GIS Libereckého kraje směřovat ke skutečně efektivnímu využívání existujících dat a softwarových prostředků GIS.

3. Návrh řešení

Návrh řešení vychází z analýzy stavu GIS Libereckého kraje v prvním čtvrtletí roku 2004. Další vývoj je podmíněn vytvořením a respektováním dvou řídicích dokumentů GIS Libereckého kraje:

- „Provozní řád GIS Libereckého kraje“,
- „Pravidla pro pořizování, aktualizaci a užití datových sad“.

3.1. Hlavní teze

Hlavní teze řídicích dokumentů GIS Libereckého kraje jsou:

- GIS je chápán jako služba, která je součástí informačního systému kraje.
- Rozvoj informačního systému kraje je zajišťován specialisty na odboru informatiky. Rozvoj datových sad a jejich dalších aplikací je zajišťován odbornými pracovníky na jednotlivých odborech. Jednotlivé aktivity jsou konfrontovány s celkovou koncepcí GIS zastřešenou odborem informatiky.
- Prostor pro formulování a řešení potřeb a koordinaci požadavků bude zajištěn „Pracovní skupinou GIS“ složenou ze zástupců jednotlivých odborů, kteří budou odpovědní za odbornou geografickou a věcnou tématickou správnost.
- Činnost skupiny bude podléhat „Provoznímu řádu GIS LK“ a „Pravidlům pro pořizování, aktualizaci a užití datových sad“.
- Rozvoj GIS bude realizován na principech „nepodkročitelného standardu GIS ČR“, který vyplývá z úvodní studie „Geografický informační systém krajů“, a na principech „nepodkročitelného standardu GIS LK“, který bude rozvíjen v souladu s řídicími dokumenty GIS Libereckého kraje.
- Sdílení dat mezi Krajským úřadem a vnějšími subjekty bude realizováno v souladu s metodikou „Sdílení dat v oblasti GIS mezi Krajským úřadem Libereckého kraje a obcemi“ a v souladu s nově vznikající legislativou upravující nakládání s informacemi o území.

3.2. Navrhované rámce řešení

3.2.1. Technické zázemí

Vyhodnocení stávajícího využití technických prostředků:

- zhodnocení praktického využití nástrojů GIS a optimalizace jejich využití v rámci úřadu.

Geografický informační systém kraje bude nadále (v souladu s úvodní studií GIS) budován na platformě ESRI / MS Windows jako plně integrovaná součást informačního systému kraje spravovaného odborem informatiky s případnými spolupracujícími nadstavbami.

3.2.2. Personální zázemí

Na základě potřeb řízení a správy GIS Libereckého kraje bude prostřednictvím řídicích dokumentů vymezena role specialistů GIS na jednotlivých odborech a jejich vztah k odborným agendám:

- odbory krajského úřadu aktivně působící v problematice GIS budou mít určeného svého specialistu GIS; odbory, kde specialista na této úrovni určen nebude, budou problematiku GIS řešit prostřednictvím specialisty na odboru rozvoje nebo na odboru informatiky,
- hlavní roli specialisty představuje sběr a vyhodnocování požadavků koncových uživatelů a realizace konkrétních projektů,
- specialisté GIS mohou řešit konkrétní projekty ve spolupráci s dalšími odbornými pracovníky, a to jak interními, tak i externími.

Pro zavedení a usnadnění komunikace mezi jednotlivými specialisty GIS na odborech bude ustanovena Pracovní skupina GIS:

- činnost skupiny a vztahy mezi jejími členy budou určeny „Provozním řádem GIS Libereckého kraje“ a „Pravidly pro pořizování, aktualizaci a užití datových sad“,
- vedoucím skupiny bude ředitel krajského úřadu, jeho zástupcem vedoucí odboru informatiky,
- členové skupiny budou povinni účastnit se pravidelných schůzek,
- povinností člena bude objektivně informovat o záměrech, projektech a řešené problematice na svém odboru,
- v rámci skupiny dochází k rozvoji GIS Libereckého kraje.

3.2.3. Datová základna

Pravidla pro pořizování, správu a aktualizaci datových sad budou nastavena řídicími dokumenty GIS Libereckého kraje. V nejbližší době je třeba se zaměřit zejména na následující aktivity:

- vyhodnocení stávajících datových sad z hlediska jejich dalšího použití v centrální sdílené databázi GIS Libereckého kraje,
- vyhodnocení stávajících databázových evidenčních registrů pro jejich další využití v GIS Libereckého kraje,
- založení provozního datového modelu pro správu a administraci neuzavřených datových sad,
- založení konceptuálního datového modelu pro povinné sdílení, aktualizaci a rozvoj všech uzavřených datových sad,
- zavedení a plnění metainformačního systému,
- každá datová sada, jak v konceptuálním, tak v provozním datovém modelu bude mít svého správce, který zodpovídá za stav, aktualizaci a nakládání s datovou sadou.

3.2.4. Systém

Geografický informační systém bude budován jako součást informačního systému Libereckého kraje. Správa a rozvoj systému bude podléhat pravidlům stanoveným řídicími dokumenty GIS Libereckého kraje v souladu s hlavními tezemi uvedenými v kapitole 3.1. Cílem rozvoje geografického informačního systému Libereckého kraje bude také snaha o akceptování potřeb nejen Krajského úřadu, ale i subjektů veřejné správy, odborných organizací a veřejnosti na území kraje.

Návrh rozvoje GIS Libereckého kraje ukazuje příloha č.3. Příloha č.4 je určena k porovnání organizačního schématu geografického informačního systému Libereckého kraje s organizačním schématem WEBu Libereckého kraje. Strukturu Pracovní skupiny GIS znázorňuje Příloha č.5.

4. Legislativní rámec GIS Libereckého kraje

4.1. Základní legislativa

Navrhovaný funkční rámec GIS Libereckého kraje musí vycházet z platné legislativy. Základní legislativní rámec budování informačních systémů veřejné správy tvoří zákon č. 365/2000, o informačních systémech veřejné správy, ze dne 14. září 2000:

- Podle § 2 písm. b se informačním systémem rozumí funkční celek zabezpečující cílevědomou a systematickou informační činnost. Každý informační systém zahrnuje data, která jsou uspořádána tak, aby bylo možné jejich zpracování a zpřístupnění, a dále nástroje umožňující výkon informačních činností.
- Správcem informačního systému dle § 2 písm. c je Liberecký kraj, který určuje účel a prostředky pro zpracování informací a za informační systém odpovídá.
- Dle § 5, odst. 2, písm. a je Liberecký kraj povinen vytvářet koncepční záměry pro vedení informačních systémů v souladu s vládou schválenými dokumenty v oblasti informačních systémů veřejné správy.
- Liberecký kraj je v rámci tvorby informačních systémů veřejné správy povinen u nově vytvářených informačních systémů zajistit udělení atestu ve shodě se závaznými standardy nebo na základě dosažení vyšší úrovně technických nebo užitných vlastností, než standardy požadují (§ 5, odst. 2, písm. c).

Každý kraj má svoje specifika definovaná „Katalogem potřeb“ (dle metodiky sdílení dat). Jednotlivé potřeby a nároky na služby geografického informačního systému jsou uspokojovány geografickými úlohami evidovanými v dokumentu „Katalog úloh“, který bude součástí obou řídicích dokumentů GIS Libereckého kraje, tj. „Provozní řád GIS Libereckého kraje“ a „Pravidla pro pořizování, aktualizaci a užití datových sad“.

4.2. Speciální legislativa

Potřeby a nároky jednotlivých odborů na geografické úlohy vycházejí z přenesené působnosti kraje a ze samostatné působnosti kraje.

5. Závěr

Současný stav GIS Libereckého kraje je vhodným základem pro jeho další rozvoj. Navázat lze tedy na všechny jeho stávající součásti, které je třeba správným způsobem uchopit a dále využít.

Cílem je učinit GIS Libereckého kraje obecně využitelnějším a schopným dalšího rozvoje v závislosti na skutečných potřebách kraje ve všech oblastech jeho činnosti. Takový GIS musí být dále nezávislým na konkrétních personálních a politických podmínkách a musí být budován na základě všeobecně platných či vnitřně stanovených standardů, legislativních, technických i metodických.

Označení „GIS G4 LK“ je pojmenováním pro geografický informační systém Libereckého kraje.

6. Přílohy

Příloha č. 1: Struktura informačního systému GIS G4 LK v závislosti na informačním systému Libereckého kraje.

Příloha č. 2: Schéma organizační struktury Krajského úřadu Libereckého kraje ve vztahu k základním geografickým úlohám a související legislativě.

Příloha č. 3: Návrh rozvoje geografického informačního systému Libereckého kraje.

Příloha č. 4a: Organizační schéma – vztah odborů k Pracovní skupině GIS.

Příloha č. 4b: Organizační schéma – vztah odborů k Pracovní skupině WEBu.

Příloha č. 5: Struktura Pracovní skupiny GIS.